

Excursie naar Marker Wadden

Waar nieuwe natuur zich voor je ogen ontwikkelt

Het is de laatste dag van de zomer van 2019 en het is 26 graden. Ik ben zojuist van boord gegaan van koftjalk de Schuttevaer. Samen met de vogelwerkgroep sta ik op het strand bij het haventje van het nieuwste stukje door mensen gefabriceerd Nederland: Marker Wadden. Vijf eilanden die voor nieuw leven moeten zorgen in het Markermeer. Ik kon me vooraf niet echt een voorstelling maken van de eilandjes, maar er zijn mij in ieder geval veel vogels beloofd.

De **VOGELWERKGROEP** in actie. Foto: Ton Lansdaal

VISAREND juveniel. Foto: Debby Doodeman FOGOL

Marker wat?

Echt Nederlands om nieuw land te maken. In dit geval was de aanleiding de slechte waterkwaliteit van het Markermeer, maar al snel werd het een megaproeftuin met vele belanghebbenden. De nieuwe eilanden filteren het

slib dat het water troebel en ontoegankelijk voor planten en dieren maakte, zodat het Markermeer langzaam zal veranderen van onderwaterwoestijn naar een bloeiend ecosysteem. Als het hard waait wordt slib opgestuwd naar de Houtribdijk. Het stroomt later terug

Tabel 1: Vogelwaarnemingen auteur op Marker Wadden 22-9-19

Waarnemingen auteur (38 soorten)

Zilvermeeuw	Watersnip	Steenloper
Stormmeeuw	Tureluur	Bontbekplevier
Pontische meeuw	Zwarte ruiter	Kleine plevier
Kleine mantelmeeuw	Rosse grutto	Krombekstrandloper
Reuzenstern	Bosruiter	Kleine strandloper
Bruine kiekendief	Kemphaan	Wintertaling
Torenvalk	Blauwe reiger	Krakeend
Visarend	Witte kwikstaart	Slobeend
Tapuit		Tafeleend
Kneu		Nijlgans
Boerenwaluw		Smient
Paapje		Bergeend
Roodborsttapuit		Fuut
Rietgors		Meerkoet
Spreeuw		
IJsvogel		

Onderweg op **MARKER WADDEN**. Foto: Abé Holshuijzen

waarbij het bij de Marker Wadden terecht komt en gefilterd. Natuurlijk volgen onderzoekers de ontwikkelingen in dit *living lab* op de voet. Vooral biologen natuurlijk, maar ook onderzoekt Deltares of onbruikbaar geacht slib, dat in veel delen van de wereld wordt opgebaggerd, benut kan worden voor het opspuiten van eilanden.

Ik heb dus net voet aan land gezet op iets wat een win-win-winsituatie lijkt die sinds ruim twee jaar bestaat, nu al een Nationaal Park is en sinds één jaar deels toegankelijk voor bezoekers. Er zijn er dit eerste jaar al 11.000 geweest.

De aanleg van de eilanden kost 78 miljoen euro. “Evenveel als 800 meter vierbaanssnelweg”, aldus excursieorganisator Debby Doodeman van FOGOL in haar inleidende lezing aan boord. Om aan te geven dat het bedrag wel meevalt. Maar is het echt allemaal alleen maar holadiee?

Onduidelijke toekomst

Er zouden plannen zijn om nog meer Marker Wadden te creëren. Kritiek daarop komt bijvoorbeeld van de IJsselmeer-vereniging die aangeeft dat het Markermeer destijds niet is ingepolderd omdat er behoefte was aan een water-

buffer voor in zeer natte en zeer droge tijden. En niet aan nog meer land. Doodeman vertelde in haar lezing aan boord dat in de toekomst kijken over deze eilanden niet mogelijk is. Er verandert voortdurend van alles. Soms lijken acties zelfs tegenstrijdig. Aan de ene kant wordt bekeken wat er spontaan tot leven komt, aan de andere kant worden zaden gestrooid om snel bloeiende planten te krijgen om insecten en vogels te lokken. Ook tegenstrijdig aan de ontwikkeling van natuur lijkt de kleine nederzetting (waaronder een paar vakantiehuisjes) die sinds kort, in de vorm van zelfvoorzienende houten

huisjes, is neergezet. Niet iedereen is daar blij mee.

In het nu

Maar wat je ook leest of hoort over deze nieuwe *wetlands*, wat overheerst is de verrukking en verbazing over de snelheid waarmee de natuur zich ontwikkelt, zowel onder als boven water. Ieder jaar worden er nieuwe pioniersplanten en dieren gezien en broeden er meer vogels. In 2019 hebben er 36 soorten gebroed. Bijzonder waren de IJseend die 4 pullen grootbracht en een broedende Bonte Strandloper. Dat laatste is lang geheim gehouden en nieuws dat tijdens deze excursie pas naar buiten komt.

Steltlopers

Nog steeds sta ik bij het haventje. Ik zie een aantal zeilschepen, de houten huizen, maar ook grote machines, een paar auto's en ik hoor de donkere brom van generatoren. Het geeft me een maf gevoel, alsof er toch zoiets bestaat als creationisme. Terwijl de groep zich in beweging zet voor de wandeling, druppelt het zweet al van mijn hoofd. De zandheuvels om mij heen kaatsen de opgezogen zonnehitte onbarmhartig terug. Maar afkoelen in het water is hier geen optie, overal staan bordjes: moeras en drijfzand. Na een paar honderd meter lopen valt me op dat ik haast geen leden van de vogelwerkgroep meer zie, maar alle groene petjes (de gidsen) zie ik wel. Merkwaardig. Gelukkig gaat de kale hete woestijn snel over in groen omzoomde zandpaden met links en rechts moerasachtige bekkens afgewisseld met hoge rietvelden en wilgjes. Hier is zelfs af en toe een licht zeebriesje voelbaar. Overal staat de Zee-aster in bloei en zien we geelbloeiende Goudknopjes. Luzernevlinders dwarrelen oranjegeel in de berm. We komen niet hard vooruit want om de paar

meter is er wel een vogel waar de verrekijkers en telescopen op gericht moeten worden. Eindelijk leer ik het verschil tussen een Zwarte Ruiter, een Bosruiter en een Tureluur, tussen een Zilvermeeuw en een Pontische Meeuw en zie ik voor het eerst van mijn leven Reuzensternen. Een hele kolonie luidruchtige Visdieffjes is nog druk zijn jongen aan het voeren. Een prachtig rode Paap showt zijn body lange tijd vanuit een wilgentop. De uren vliegen voorbij en opeens moeten we fors doorlopen om op tijd bij de boot terug te zijn. Uitgedroogd en zondoorstoofd maar ook gelukzalig duizelig vol van vogels poets ik de modder van mijn schoenen alvorens aan boord te klimmen. Er is gelukkig een bar waar alle dorstigen zich laven aan de Skuumkoppe. Ik kom Ton Lansdaal van de vogelwerkgroep tegen, die me vraagt waar ik was gebleven? Ik stel hem als antwoord dezelfde vraag, maar krijg alleen een geheimzinnige glimlach ten antwoord. Als ze maar niet méér hebben gezien dan ik.

Ingenieursnatuur

We zeilen voordewind terug naar Enkhuizen. Daar blijkt het feest nog niet voorbij. Vlak voor de haven is een IJsvogel aan het vissen en even later vliegt er kalm een Visarend laag boven de bomen onze kant op. Ik rijd mee terug naar Haarlem met Jeroen Cornelisse en we praten nog wat na over het prachtige maar ook wel vreemde stukje land waar we ons vandaag bevonden. "Ingenieursnatuur," noemt hij het en dat vind ik een prima omschrijving. Het was een bijzondere dag, deze laatste dag van de zomer. Een zomer die er de volgende dag ook inderdaad meteen mee ophield.

■ *Abé Holshuijsen*

Bronnen:

- Website Natuurmonumenten
- Gemma Venhuizen, NRC 31 mei 2019
- Willem Goudswaard (IJsselmeer-vereniging), Een Vandaag 10-09-2019
- Debby Doodeman, www.fogol.nl. Lezing tijdens excursie op 22 september 2019

REUZENSTERNEN Foto: Ton Lansdaal